

آبونه شرائطی : هر ر
ایچون سنه لکی (۲۷۵)
آلتی آبلنی (۱۰۰) غروشدور

نسخه سی ۵ غروشدور ،
سنه لکی ۵۲ نسخه در .

ادار خانه : آتقر هده حریت
اوتلی قارشوسنده کی سوقاقده

اخطارات
آبونه بدلی پشیندر

مسلكه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولنورده درج ایدله بن
یازیلر احاده اولتماز .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محرر
محمد ماکف

صاحب و مدیر مسئول
اشرف ادیب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

آدرس تبدیلیانده آیریمجه
باش غروش کوندورملیدر

مکتوبلرک امضالری واضح
و اوقوناقلی اولسی و آبونه
صبره نومرونی محتوی
بولونعسی لازمدور

ممالك اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرس لری نك فرانسه
یازلسی رجا اولنور

باره کوندردلیکی زمان نه به
داثر اولدیگی واضحاً بیلدیر
لسی رجا اولنور

عجبا یونلر جمیع حادئله یی بوقدر الم فلا کتله کندیلریسه بر
انداه نامین ایده سئلیمی؟ عجبا اودی آره یی کسان کمزین باشلریسه
این بوقدر نکیلردن ، خضر آلدن ، شاعردن اولسون متأثر
اولدیلرمی؟ ههات ا یونلر دیری سورینده اولوردن باشقه برشی دکل ا
شیخ عبدالعزیز چاوش

...and the other is the fact that the ...

1. *Journal of the American Medical Association*, 2000; 284: 1039-1044.

و بعث ابن بدي الساعة. سيف حتى يبعث الله من بعده لا شيء بك له و جعل

و علمائی اولما سے ہی کدیلر سے دوست گزروں جو جماعت دنیا
پوزند. مسلمان ہمارے ہاں پر قائم دی .
ایستہ سانبہ صالح ہل کتہ قاری اولان . معاملہ لریہ عدل
واجسان ابلہ احتیاط و حذر سیادتہ جریہ لریہ داریہ ایدومنیار .
حاکم اولملر . عصر لریہ . نور شرف و مظلومیت حامیسی . لکچاکاھی
کیلمش لری . یہ کم . آسیا . آفرقا . آروبا قلم لریہ جزائر
بحر عربیہ . تابعین لری آتہ . نیرن ہل کتہ و بحو . بک مقدری
پوز لریہ ملبونہ باغ ایشکن . بیا سنک حاکم ولدی عصر لریہ
و ک . ایشکن . تبہ . نیک کدیلر سے قاری قیام لریہ دار . تاریخہ هیچ
برقیہ . قور . بالمکس کمال سکون و اقیان . ایچ . یانار و مسلمان لری
هیچ . زمان الداد مار لریہ .

ایستہ مسلمانلرک تحت نامیہ ندی اهل کتاب قاری جریہ کتہ لری
بوص . رتہ ایدی . لیکن زمان کتہ کتہ حواس شخصہ لریہ . مفلوب
و کتاب اللمدن خالی قاجہ آرقی قفلری ادراک . کوز لریہ . بوسرت
خاصہ سنن عروم اولدی . و غفلت لریہ . زین . بوقاج عصر اول
الکلب . بوقاج کون اولدی . شرقی دوم ایل . آرماد و فلفہ اهل
صالبک . و جہتی . فلفہ لریہ . زمان اورب . کتہ لریہ .
مسلمانلرک حردہ . و حردت . فلفہ لریہ . حردت . بولور
و مابور الذین آفر و آیت حلالہ سی . او تو لری . طرور و لری .
عجبا ایچ لریہ . ہانکیسی . کوسریہ . یہر کہ کونک . بزم . معای . حایلی
و شوا و ندر . و اشراک . طوزا قریہ . دوشہ . مک ایچور . و لو حرق
احتیاطہ . بزمی . لزومی . حس ایچین . ہیات . کرک . آیت کریمہ
کرک . نمناھی . مثالی ہر کون طویار لریہ . هیچ ایستہ . مہش کی امراض
ابدوب سیکر . لہم فلوب لا یفتنون .

بزم معظم دوز . مسیح و قور . شریعتہ کتہ بہ قریہ . تجاوز
و حروانہ . داخل اوراق شرطہ . محنوقات آلہ . دن هیچ بریہ ظلم
ایچہ مزی قلماً . نج . ز . بوبرما . بونکہ برابر غفلدن . و بالذبحہ
ظلمتک پیچہ سی آتہ دوشہ کندن . شمتلہ عذیر ایدر .

قرآن کریم . نلرم . بوخ و صہ . اقبہ . و عرقی موجب ایلہ آشلر
سیرد ایتمہ . بک کہ قورنی سیلمہ . یکمز ایچور . عو اولدی . استخفاف
ایستہ کزد . طولان بوزارہ دوشدک .

سبب مسلمانو بہ کلمہ . فخر کلمات افسانہ سرت سبب لری
ایچیزہ اولدی . دارکہ حکومات اسلامیہ . دستور اتخاذ بدلش
ولایہ پدی ایدیا شوکت و سلطنت لریہ . والایریشمزدی . آوت . و اوکیسی
ان عمر رضی اللہ عنہ . مان منقول . بک کلمہ سی بخاریدہ . بندرچ بولان
شواکی حدیث شریف پہلہ بالکر باشہ کافدر .
و بحث بن پدی الساعہ . اسبب حق ایمان و حیدر لاشمیک لہ و حیدر

ورق تحت ظل حق و جماعت الذلہ و الضلالہ من خالف امری . بن . هیچ
بشریک و بان اللمدن باقیہ . عدت اولو نامی ایچور . قاتندن
اول . سبب لریہ . دت اولوندم . کتاب حق سمرقنی مہر احمک کو اکسک
آلہ . قاتنی . ذل و محقرنی امر . مخالفت ایدنلر . اسبب ایچمہ .
و اسبالس لانو القاء العدم و سوا اللہ العالیہ . و ذل لیتو و ہم و صبروا
و اعلموا ان الحق تحت ظلال السیوف — ایس . دتہ لہ ایشلاشہ سی
ایستہ میکر . لہدن عاقبت ای . سیکر . شاد اولر لہ قاری قاریہ
کایر . کز نیات ایدر . ز . و بیکر کہ جنت مایچلرک کولک لری
آلہ .

صدر اسماعیلکی مسلمانلر متفق لری بولان سوبلر . و محمد ایمان
ایچکیز . دیک لری و ما . اولر . بزی دعوت ایستہ کک . دیک کدی
ایچر دن خبری ولدی نلن ایچور . کاککی اولہ اولسہ پدی .
بزم ایمان ایشلرک . دوز لری . ایتہ بولور کریمہ اولرک . بولور
کیرلہ ککری . فلفہ لری . ک بلخ براتوب . ک و اسج بریا . لہ اظہا
ایچور . لیکن ایچ لریہ کتاب قاتہ لری . مقصود لری ادراک
طایر بولان خالی مسلمانلر آریق طریق . سبب لری کور . سبب لری
کک لری . و سبب لریہ دوشہ . سبب لریہ لری . مرحلہ دولو بوزک . کین
و غرض بولور سبب لری . بولور لری .

عجبا بولور شیخ حادہ . بوقدر الہ قلا کتہ کتہ لریہ
ایچہ نامین ایدہ . بولور . ایچا . لری . کتہ کتہ لریہ .
ایچ بوقدر کتہ لریہ . خیر ایدر . طاعلردن . و اسون . مائز
اولد لری . ایتہ . بولور دیری سورتمہ اولولردن باشہ . برنی کل
شیخ عبدالعزیز چاویش

دردنجی مصاحبہ

افضل علما سون آتہ ککی احمد جدی اشدی طرزدن دارالمطبع
قولفرائس سالونہ و بریلن و است طری ۵۰۱ و ۵۰۵ ککی لسخارہ . متعرج
بولونان دردنجی . مصاحبہ ک مایہ پدی :

بزم کز اوادہ . مہم کہ : اسمانلر دین . و وحی الہی . بایمار ایچور . بکیز
و وظیفہ سی و ظفہ اولدینی ایچور . اضا . فلفہ سی عشقہ بولور
قدر شریب اخلا . مقتدر اولہ . ایچلردن . بر مسلمانک منفعت مؤجلہ
ملاحظہ سون بالاولاری بولور کتہ اولدینی رضای الہی مرتبہ
قدر بولور سبب و مہم . بولور کورمک ہر حالہ و حیدر ایمان
ایچہ لریہ ممکن اولماسہ کز کز . بولور . مسلمانک وضع ایش
ولدینی قوانین اخلاہ . بولور لری . فلفہ . مہم . عصری بولور
مسلمانلرک اسبب . عدل . سلیمہ . ایچہ .

سایه‌سند، بشری اولاً وبالذات بوعالمده، ثانیاً دار عقیده مسودیه ایصال و نائل کمال انجکدر. بونک ایچین در که: احکام اسلامیه بویوک بر هیئت اجتماعی که او رتبعیده سنی، مناسبات وجدانیه سنی، امور حقوقیه و انضباط اجتماعی، مناسبات خارجیه سنی آری آری ترتیب و تنظیم ایشدر.

رایعاً، تجسید ایمان ایچین نظر علی مسلمانلقده اک مهم اساس در.

افندیلر، دین اسلام، دین فطری و طبیعی اولدینی ایچین در که: استناد ایلدینی ال برنجی اساس، نظر عقلی در. بر مسلمان. حقایق کونی تأملدن منع اولنه‌ماز. مسلمانلقده، اساسات دینی به‌تعلق ایدن ایمان و تصدیق خصوصنده بیله عقلک آلدون آلماسون. مطلقاً ایمان ایده‌جکسک دیلمز. بالمکس قورو بر ایمان ابله اکتفا ادوب انفس و آفاقک. سمات و زمینت بی حد ایشها حقایق و اسرارینی تأمل و تفردن عاقل قائلاری ذم ایدن آیات کریمه پک چه قدر. نظر اسلامده، صحیح بر ایدر و بیله سنی یالکز نظر عقلی اولدینی ایچین بو خصوصده عقل، حاکم طایفامشدر. اوت، دین، عقلی حاکم مایش، و حکم فوذینی ده اوکا تسایم ایش و هیچ ر وقت او حاکم تعرضده بولونامشدر. نظر عقلینک حجت اویسی ده هی عقلی حاکم طایفیدینند.

افندیلر، مسلمانلقک تقریر ایلدیکی شر اساس جوق مهم اساسدر. باقکر، بواساس، سلام متفکر لرینی زمره قدر سوق ایشدر. نه قدر سربست حکم و بر دیرمشدر. اهل سنت علما سندن بر چوخی دیب راکه: «حقیقت و وصول ایچین چالیشوب چالالادی خالیده استحصال سرمایه عمری و قایتمه بن، مع مانیه موقف ظن و ریده توقف ایتمه‌رک طریق تحریده ترک حیات ایدن پر آم زمره نتیجه‌نذر، و آدم ساحل سلامتی بلمشدر.» شدی افندیلر، انصاف اولونون، بوزدن بویوک مساعد. طارلق نص و زینه اکان واری در؟. بر دین که، هر حویله‌نی مطلقاً قبول ایده‌جکسکزدی به اجبار ایتخ، حتی کور کوریه هر سه زی قبول ایدنلری توییح و تعییب ایدر؛ نظر عقلی بر اساس مهم اولارق کوستر، شه و تردد ایچنده چایلوب قایم‌رق بر دازه داخلنده تحریر حقیقت ایدنلری بر آزادقلری بونادن اولسار بیله زمره ناجیه دن عدا ایدر؛ آرتیق بوندن داما سمیح، دها علوی بر دین تصور اولورمی؟ افندیلر، مسلمانلقده عقلک معنی اوقدر بویوکسکدر که: عقل ایل نقل تعارض ایتدیکی وقت دلیل عقلی به اعتبار اولونه‌رق نقل ایچون ایکی طریقی اختیار اولور:

(۱) منقولک ماهیتی آکلاشیله ماهی جفی اعتراف و کیفیت عانی جناب حقه تفویض سورئیه منقولک صحتی تسایم.

افندیلر، بویایه قدر مسلمانلقک اعتقادی، اخلاقی بچمل بر صورتده سزما کلامیه چالیشدم، اسلامک احکام اعتقادیه سنی ایچنده عقله مصادم اوله بیله جک، علمک حکماری تمطیل ایده‌جک هیچ برشی، لم‌دینی، مثبت علملر، عصری فکر لرله تعارض ایتدیکی آکلاشیلدی. کذلک قواعد اخلاقیه اعتباریلده دین اسلام واک متکامل فلسفه به میدان اوقودینی کوردیکزه اوله ایسه شمدی قطعیت و امنیتله حکمیزی و بر سیرزکده بشریت متفکره‌نک لزومنه قانع اولدقلری دین طبیعی، مسلمانلقدن باشقه رش دکلدر. مع مانیه اسلام، طبیعی، فطری و عمومی بر دین اولدینی کوسترن بر طاقم اساسات مهمه دها وارڈر که، اولری ده ذکر ایتمه من لازدر. او اساسلرک هیچ بریسی ده ادیان سیاه زده اولمیان ویا کز مسلمانلقه مخصوص اولان شیلرد.

افندیلر، قابل انکار دکلدر که: دین اسلام ادیان منزله‌نک صوک حلقه سنی و اسلامک نیسی اولان حضرت محمد (ع.ص) مخام لا یلاید، بعضی خصوص اولمایوب عمومی در. ستون بشریته مبعوث در. بوعتبار ایلده دین اسلامک ایسا سائر اوزر به بر رجحانیتی، بر امتیازی واردر. تکامل قاعده سنی و نی اقتضا بد.

ثانیاً، دین اسلام، طیفه رسالتله مبعوث اولان پیغمبران عظام حضرت انک هینتی قرآنده اسملری مذکور اولسون اولماسون، هر هانکی بر لسان ایل، هر هانکی زمان و محیطده «وحی» اولان کتب مقدسه آیه بی مصدق، اوکا ایمان ایتکلمزی آمردر. بویله بر ایمان ایه، یالکز دین اسلام مخصوص در ایسا سائر دن هیچ بریسی بوشر طلی حائز دکلدر. شیدنی بو شرائط داخلنده بر محاکمه یوروتنه جک اولور سنی، عمومی و طبیعی عانی اسرار اید جک اولان (دین) ک آنجی دین اسلام اوله بیله جکی تحقیق ایدر.

ثالثاً، مسلمانق هم دین، هم ده شریعتدر. هم عباداتی، هم ده هر زمان مکانه اعماله صالح حکم و مامالاتی احتوا ایدر. نه یالکز دنیوی، نه ده یالز خرویدر. بون احکامی متکامل بر موجودینه عماد اتخذ اولورمشدر. خریستیانلقده ترک دنیا اصلدر. مسلمانلق ایسه دنیا و آخرت هر ایکینی بردن جمع ایتدی آمردر. مسلمانلق «اک خیر اکر» آخرتی ایچین دنیاسنی، دنیاسی ایچین آخرتی ترک ایتیب هر ایکینی جمع ایدن جمعیت بسریه ازیینه یوک ایلاید. دیور. خریستیانلق ایسه، زنگین اولان بر انک آخرتی غب ایدم جکفی. الله، قرب ایدمیه جکفی، زنگینک ایلله الله قوللق بر آراء بولونمایه جنی سولور. الله بولنان انجیل لرله اعمال رسل هپ بواساسی، ترک دنیا اساسی آمردر. انجیلک ۶، ۱۰، ۱۷، ۱۹ نجی بایلرینی اوقور سه کز کورور سکر.

الحاصل افندیلر، احکام اسلامیه نک هدفی: تکامل فردی و اجتماعی

اسرار قرآن

بسم الله الرحمن الرحيم

يا ايها الذين آمنوا لا تقولوا راعنا والله ذو الفضل العظيم

مآل جلالی

«ای مؤمنان، پیغمبره «زهد باق» دینیه جیکه کز زمان «راعنا» کی چیز کین بر طبعی قوللایم یکنز، «الظننا» دیکیز و کندی سف دیگه بیکیز و کافران ایچون عذاب الیم اولدیفنی بیایکیز. اهل کتاب اولسون، مشرک اولسون، کافرلرک هیچ بری مزه تا کریکزدن هیچ برخیر اینمینی جیکه مزله، الله ایسه رحمتی دیله یکنه ویرر؛ اللهک فضل واحسانی بویو کدر.»

قرآن کرم مسلمانلری علیه الصلاة والسلام اقتدیزله مخاضیه ایدرکن «راعنا» کلمینی قوللایمقدن نهی ایدرک اولک برینه «الظننا» دینیه و اورسول معظمک بوتون سوزلری کمال سکن وادبله دیگه ملری صریح بویوریور. زیرا هراکی صنفه عائد اولان کافرلر علیه الصلاة والسلام اقتدیزله محارره ایدرکن ستمزا قصیدله بعضاً بویله ایهاملی قابا وچیریکین کلملر قوللانیور، بهضاده نوربلی سوزلر برینه طوعضدن طوعضری به استمزا و تزیینی ناطق جمللر سر دایدرلردی.

«راعنا» کلمینی اهل حجاز لغتنده «بکافی» معناسی مفید اولمقله برابر نزه برکله دکلدی، ادب و تعظیمی کوزه دیک ایجاب ایدن یرلرده آفر. آینهاردی. آحق اسلامی یکی قبول ایدن بعض بدویلر بر کلهدن حقیقه بیله جک معنای استحقاقی بیله مدکاری ایچور قوللانیوردی. بونکله برابر کرک یهودیلر، کرک مشرکلر عربان آره سینه مکی جاملرک قصده مقرون اولمق سرین قوللاندقیری بولکله بی باشقه معنایله حمل ایتک سوزیلر سر دایدیورلردی. زیرا کلهنک رعونت ماده سندن آلینجه، یاخود بران امله ایله تلفظ ایدیلنجه «سن بزمر اعیز سینا» معناسنده قوللایم ایله مساعدینی واردر.

خلاصه شو آیت کریمه مشرک و اهل کتاب صفرینه داخل بوتون کفارک قصد ایتکده اولدقیری استخفاف، استهزا، تزییف، سب کی معنای بی قصد ایتسه لر بیله ینه مؤمنلرک مقام بلند نبوت یا قشیا به حق القبط استمال ایتلری منع ایدیور. اولکیلرینه کمنجه اولرک حسابی کورمک جناب حقه طاندور.

کرک اهل کتابک، کرک مشرک کرک دائماً حضور نبوی به کلملری، صحابه کرام ایله مناسبت و احتیلاطده بولونمالری مسلمانلرک عوام طبقه بیله صافدرون قسمینی آلداتیردی ده اولرله عدل واحسانی آمر بولان قرآن حکیمک احکامی دائر مسنده معالیه بولونمق اشتیاقی

طویارلر و کمال اخلاص دائر مسنده حرکت ایدرلردی؛ کندیلرینه ایلیک ایتکدن، خسته لر بی بوقلامقدن اصلا کری طور مازلردی.

وا اسفا که ساده دل مسلمانلرک خصائصندن اولان حسن ظنده افراط بو اشترانک بسلیکی مدهش یتلره، قوردینی مهلك طوزاقلره قارشى احتیاطکار بولونمق ن بچاره لری منع ایدیورلردی. شاید بوتون خفایانی میدانه چیقاران، بوتون تصورات ملعونیهی وقتنده خبر ویرن وحی وصیایات الهی اولماسیدی ده اسلامک بدایت تاسسند مسلمانلرک نام ونشانی قالمزدی.

کتاب اللهک آیات حکیمه نی نظر امان ایله تدقیق ایدنلر انباء و عبرتی موجب اولدق حقائقه مطلع اولورلرکه مسلمانلر بوحقیقه تکرک بیکده بری دستور حرکت انخذ ایتش بولونسلرلردی بولله هر طرفدن طوفان مصائب ایچنده محصور اولوب قالمازلردی. اهل کتابک صدر اسلامده کی حال ووضیعی ایله بولکون مسلمانلره قارشى طاقیدقیری طور آره نده ذره قدر فرق یوقدر، عذیر. آحق سنف صالح بو باند نازل اولان آیات حلالیهی نظر امان اوکندن بر لحظ آیرماز، مقتضایه توفیق حرکت ایدر و جناب حق کندیلری، صوتیه اولرک مکرندن، خدعاسندن صیانت بویوروردی. لیکن صیوکردهن کان اسال اسلامیه کتاب اللهک یالکیز بر قسمه صاریلوب اکثریت متبعیه سینه قارشى هیچ رعلاقه کوسترمز اولدی.

مثلاً دن اسلامک مستأمن و اهل ذمه قارشى خبرایله معاملیهی توصیه ایتکده و اونلره مسلمانلرک مالک اولدقیری حقه قک کانه سفی ویرمکده اولدیفنی اوکرتدیلرده بوللره قارشى احتیاطکار و متعظ بولونمق ایجاب ایده کی حقنده کی آیت الهیهی بر طرفه براندیلر. دهابونک کی آثارنی هر زمان و هر رده کورمکده اولدیفن برچوق حقیقتلری ناطق آیانی کوشه نسیانه آندیلر.

صدرا اسلامده کی اهل کتاب بر برلینه شو توصیه بولونورلردی؛ «مسلمانلره مال اولان آیتلره صیاحلین ایمان ایدک، صوکره آقسام اولنجه ایمانکزدن رجوع ایلیک که بوصورتله مسلمانلرده شریعتلرینک محنته قارشى شبهه اویانهرق بالنتیجه دینلردن رجوع ایتلری احتمالی بک وارددر.»

ایشته اهل کتابک بوطوزاقلری میدانه چیقاران آیات کریمه نازل اولنجه مؤمنلر کوزلری آچورق دشمنک حیله سینه دوشمیدیلر.

صدر اسلامده کی مسلمانلر (ولن ترضی عنک الیهود و الانصارى حق تبیع ایتهم) طرزنده کی تبلیغ الهینک محض حقیقت اولدیفنی یقیناً بیادکاری ایچون اهل کتاب ایله معامله لرنده عدل واحساندن ایریلامقله برابر بولرک مسلمانلره قارشى سینه لرنده بسله تکراری حیایات عداوتدن برآن غافل بولونمازلردی. و بیایورلردی که ذیللری تیرتمن قدرت

یافتید بر بله ماز . بوقر چوروک بر سوزی آغزینیه آلاچق قدر
بلاحت کوسترن - هانکی حکیم ، هانکی متفکر اولورسه اولسون -
بر انسان حقنمه لایق اولان جزاء تکفیر صورتیه دین دن دکل ،
باشقه برواسطه ایله دیادن جیقارمق در .

سادساً ، مسلمانلارده سلطنت دینی (سلطنت روحانی) یق قدر .
اقتدیلر ، خرسیتیانلارده بر سلطنت روحانی و اردر ، و هم بر اساسده
خلک عقایدی اوزرنده اجرای تحکیم یکن ، اولری مراقبهده بولوندرمق
رؤ-ای دینک جهله وظاقتند در . هیچ برکیمه اعتقادنده خراوله ماز .
عقنک ارشادینه مانع اولماز . کلباسانک اقتیری ایله خرسیتیان اولور ، آفوروزو
ایله خرسیتیانلارده جینار . خرسیتیانلارده ، خرسیتیانلارده ن جینامانی ده
رئیس روحانیک دود قریبک قیلمد امانسه باغلبدر . رئیس روحانیک حلال
دیدیکی حلال ، رام دیدیکی حرامدر . چونکه بر یوزنده رئیس
روحانی نایه قرار ورسه الله (حانا) اوله قرار وریور . یق
ایچیلک اون التنجی باینده و دیگر اناجلده تحکیم ایکیلر بوسلطتی ،
مسالماق کوکندن بیقه قدن باشقه انقاضی بیله اولور بر صورتده .
ایتمشدرکه بوگون جمهور مسلمان عتدیده نام ونشانی بیله یق در .
دین اسلام الاهدن ، پیغمبردر . سکره هیچ بر کیمسده باشقه سنک
عقیده سنه حاکم اولمق ایمانی اوزرنده نفوذ و مدخله یورونمک صلاحیتی
براقامشدر . حتی حضرت پیغمبرده بیله بوسلاحیت بوقدر . اوده
احکام الهیدی نیلیفه واجب ایدر . خطاره مأورددر . قیلری
مراقبه آلتند . بولوندرمق ، وظیفه بعضی داخاندده دکلر .

« فذکر انما انت تذکر . لت علیهم تسبیح = جیم ! خاطر لرینه
کتیر ، سن بالکن خطاره مأورسک ، یوقه اولرک اوزرنده تحکیمده ،
مراقبهده له حق دکاسک آیت کریمسی بخصوصده یک صرحدر .
شاء علیه مسلمانلارده شارع بالکنز جناب حقدر . الاهدن باشقه هیچ برکیمسه
شرع وضع یدرک حلالی حرام ، حرا بی حلال قیله ماز . هیچ رالنسانک
سوزیله باشقه بری دیندن جیقماز . بر مسلمانک دینده رتبه نی نه قدن
بوکسک اولورسه اولسون ، نسبتله یک دون مرتبهده بولان دینداشته
قارشی نصیحت و ارشاددن باشقه بر حق مالک دکلدر . مسلمانلارده
الله ایله قول آممنه بر رقیب توسط کارک کیرمنه مانع ایش
النسانک اوزرنده الهان باشقه رقیب براقامشدر .

اقتدیلر ، مسلمانلارده خلیفه نامنده بر رئیس حکومتی بولونمسی ،
خرسیتیانلارده اولدنی کی مسلمانلاردهده بویله بر سلطنت وجودی
کوسترن . فی الحقیقه ، مسلمانلارده خلیفه نصب ایتک واجبدر .
نقط ، بوندن مسلمانلاردهده بویله غیر مقول ، غیر طبیعی بر سلطنتی
تقریر ایلدی آکلاشیلمایدر . یوقاریده سدویلا مشیدم که :
مسلمانلارده هم دین ، هم شریعتدر . بونک ایچین درکه : دین اسلام ،

(۲) منهای منقولک عقلانیت . لان حقنمه اتحاد ایتسی ایچون قواعد
لغه مراعات شرطیه عقلی تأویل . .

الحاصل عقل ایله نقل بیننده تعارض وقوع بولدیغنده عقل رجح
اولیور . بونک ایچین درکه : دین اسلامده عقله معارض هیچ بر حکم
بوقدر . فقط دقت اولونمسی درکه عقله معارض اولمق باشقه ، ظاهراً
عقله مخالف کی کرونمک یقه باشقه در . نرک بینی تفریق ایدمه بیلر
عقللری ایدر بر مدکاری هرما کی بر شیشی « مخالف عقلدر و بناء علیه
بویله برشی اوله ماز . دی ورده ایم ایدر لر که ، یک جاهلان بر حکمدر .
اسباب علمدن غفلت ایتکدر . اوچنچی ، صاحب بد بو جهت اوضح
ایداشسی .

اقتدیلر ، مسلمانلارده عقلی اساسات مهمه سنندن صایدی
حاده خرسیتیانلارده بونک تمامله مخالفدر . مسلمانلارده « دوشمن ، صوکره
ایمان ایت » در . خرسیتیانلارده : « هیچ دوشمن دین ایمان ایدمه چکسک .
وصوکره دوشمنیه چکسک » دیور . خرسیتیانلارده دین ، احکام عقلیه
مناض اولمق برار ایمان اولونمسی واجبدر . بوند عقلک دخل
وتأثیری یوقر دین وایما خصوصنده نظر عقلی موجب کفردر .
(لاروس) ک دیدیکی کی « خرسیتیانلارده الک بونک قانون عمومی : عقلک
آلین ، آلماسین ، کور کورینه بنانه چکسک . »

مسلمانلارده دیور که : « عقل دینک تاکنندی در ، عقلی اولمایک
دینی بوقدر . »

خرسیتیانلاردهده بویله نصیحت وریور : « ایمان ها ، عقلی رهبر
اتخاذ ایتمه بیکز . چونکه دین ، عقله کلاماً منافیدر . »

دینک که ، اقتدیلر ، بونقده نظرندنده مسلمانلارده ایدان سارمه
مرجعدر ، نظریه ، طبیعت موافق بر دیندر .

خامساً ، مسلمانلارده تکفیر مسئله سی ظایت کوجدر . شریعت
دوشوندیکندن دولای بر انسان ها - تکفیر اولونماز . بر آدمدن
کفر حله طقسا ، طقوز وجه ، ایمانه حملنه ایسه آنجق بر وجه بولنه
بیلن بر سوز سادر اولسه اونک وجهه الله عمل ولورده اونک
کفریله حکم اولونماز . اوس زندن طولای او آدم دائرة ایماندن
خارجه جیقار بلماز .

شمعی انصاف ایدم ، شریعت دوشونک ایستین فلاسفه ایچین
بوندن دها بیوک مساعده کارلق کورولمش می در ؟ . هانکی دین
وار که : بودرجه مساعده ایتش اولسون ! کندیسنن یوز احتمالک بریله
اولسون ایمانه حلی قابل اولماه حق بر سوز صادر اولمق هیچ
بر انسانی مسلمانلاردهده دائرة نیندن خارجه جیقارماز . شوالده مسلمانلاردهده
تکفیر یوق دیمکدر . چونکه یوز احتمالن بریله اولسون ایمانه حلی
قابل اولماه حق بر سوزی سوبله مک هاقی هیچ بر متفکر و حکیمه

[illegible]

مفسرین برینہ روایت نبویہ مخالفندہ بلکہ ان کو قوی اسلام بی
محامہ بن، ملکی صیانت بن مجزی نحو ایمن بن خلیفہ بن شریوب
برینہ، شافعی جعفر بن مامانک، اوڑبہ واجب دریا کرک کا جامع
مسلم بن بیک بر قنہ و تارخانی موجب اولی و ثانی

[illegible]

فرنگلار سه مؤقراتيك دنيان سلطان التيمك موقفي بو اولدو اي
ايچين دركه نه ملتيت فرسيهك لك مهم اجرا آئندن برى ده ذى دولت
آرامنى اولتدر . حكومت روسيه ايله حكومت جسيمايه قزاق
ايدلش در . امور تعبيديه كيسايه ترك ايديلرك مسايلات دسيوهك
تنظيمى ايچين قوانين وضع ائتك . هئت اتعايهك دنيايه عائد
امور نه نظارت ايلهك حتى ده حكومت جسيمايه وريلش در .

افندلر ، شبهه یوکه : دینی دولندن آرقی قونکلرجه بک
خیرلی و سمود بر انقلاب ایلدی . مسلمانلانی تداقی قوسرندن محروم
بولانان بعضی غریبلارله ، هرشیده کور کورینه غریبی قلایه هوسنده
بولانان وحشی اسلامییه - مع لئاسف - ذره قسر اولسون و قونلری
اولمیان غریب برستلر بزدوده بویله بر انقلابک شروری اولدانی ایکه .
برده سوبلیوب دوربورلر . بو زوالیلر ، کور کورینه باشقلرینی

خداوند اجالتك كى بر داني ار ايكاب ابدى جگرتى بر ارده مسلماننى تدقيق
اجالتك ايله دىكارى حقايق او كرتك كاتقن اسبار ايله مرازى نوله ر
خطاي ارتمكادن هر حاده اوزان و توردن دى . بىگن اسبار دى
دولتس ايرمق ايشيدنه بو وند قردن طولانى بزمده اولمه انندا
اجده من و دى بچون اقدون ؟ مسلمانده اسسا ك بويته بر سلطنت
و تحكم وارمى دركه ، تحريقه لزوم حس ايله ين ا مسلمانده موافقه
حسنه دى ، خيره دعوتدن ، سى عن المنكر دن باشقه بر سلطنت ديفيه
يوفر . بو ايله اوبه بر سلاحت دركه ، جاب حق اوقى بالكرت بر
شخصه دكل ، مسلمانلرك ك عاجز ينده و برمش ا ك قويسنده ا هر كس
يكديگرى بو قوت سايه سنده اصلاح ابدى ايلر . مادام كه نه مفيدمه ،
نه فاسيده . نه خليفه ره احكام شرعيه . مع ايدك امتيازى قطعي
و وجود دى . ا حاكميت كتاب حقت . مع امتش اولدى قانونلرده دره
نبر ديكله ديشده در و هر فرد مسلمانك - موافق نه قدر بويوك
اولوسه السون - الله كى قوت ، شريعت اسلاميه لك امين ايلدىكى
نقود سمدن عبارت در . شو حاكمه بزمه دى دولتدن ايرمق ديك ا
دولت و لادى ، و لا اخلاق ، پاسا سى ديكدن باشقه بر معنابى افاده
اغز دى دولتدن ايرمانك ا ك اچيق معنابى ديفسز اخلاقسز باشماق
دككده .

الحاصل فتدلیل، نگراں دیدارم : شصت اخیرہ اور، یادہ
 سابق اہیان امور دینیہ و سیاسی تفریق دستورینک زدہ محل اہلباقی
 یوقدر، ذہنری فرات تربہ بلہ مشہوع بعض کیمسہلرک بویلہ رشیشی
 تطبیق حقتہ کی آرزولری احکام اسلامیہ حقتہ جہل صہ یخندن
 ایلری کلکدہ در.

سابعاً ، ملها ان تکامل بشری فی استهداف اید .

افزاینده ، قرآن خصصی برامنه ، معین بر قیله به نصیحت و اوانتری
ارشاد انک مقصدی تعقیب انجیور ؛ با که یون بشرینک تکاملنی
استهدف اندیور ، که جهنمه - سالمانی ادیان سائومه راجح ،
فقری ، طبیبی و عمومی بر دین در .

مسلمانان ، بر تو بشریت تکاملی استوار یافته و یکی از بهترین درجه
عرف ، قومیت ، لسان و تراکات ماضیه کی انسانی را برآمده اند
تقریر و وجوده کثیره ک صور تیه و تکامله مانع اولان شرائط اجتماعیه
و امتیازات جنسیه و عصریه بی نفوذ اجتناب در . و بولده کی امتیازات
خصوصیه بی لغو ایدن مسلمانان ، اخراج و مساوات عمومیه . بدین
تقریر اندرک برتون انسانی نظر قانونه مساوی ملوکعه در . نظر
استانده برتون انسانی بر ظاهر در . به ظاهر بر بابا ایل بر آمان کشم
اجتمعه در . ه ای ماس . بر سزی بر تراکات یله فادین دن یا آتی
سزوری یکدیگر گزی طایفه سکر ، بیایه سکر دی به بر طایفه شعوب

وقباله آید و حق و شهم سر عند الهیده سزك انك كریمكنك انك متقی اولانكزدر ،
اللهن قورقوب وظیفه وحق انك زیاده طانیانكزدر « مأثمه
اولان آیت کریمه ایله ، « ای ناس : ائی بییکز که : زبکنز بر در ،
ائی بییکز که بابا کزده بر در . آکاء اولیکز که هیچ بر عریبنك
هجمی » (عرب اولیانله) ، هیچ بر عجمی نكده عربی اوزرینه ،
كذلك هیچ بر سیاه رنگینك سیاه اولیانله ، هیچ بر سیاه اولیانك
سیاه رنگلی نوزونه فضل و رحمانی یوقدر . مکر که تقوا ایله
اوله ... جناب حق اصالتله ، حسب و نسبله تفاخری مسلمانانق
واسطه سبیلله قالدیرمشدر : زیرا انسانلر آدمدن کلپور ، آدم ایسه طوپراقدن
پرانیمشدر ، عندالله انك بویوك آدم ، انك متقی اولاندر
مأثمه کی احادیث شریفه گسترر که : مسلمانلقد امتیازات قومیه ،
حسب و نسبله افتخار یوقدر . هیچ بر قوم دیگر قومه قارشی - محج
قومیتدن طولانی - افتخار ایدمه من . امتیاز ، تفاخر قومیتله دکل ؛
تقوی ایله ، فسیئتله ، اعمال صالحه ایلدر . « مؤمنلر قارداشدن باشقه
برشی دکلدر » مأثمه اولان آیت کریمه ، دائرة اسلامه بالفعل داخل
اولانلر یئنده اخوت نسبه ن داه قوتلی براختر علویه نك وجودنی
اعلان ایتدیکی کی ، « ای اللهك قوللری ! قارداش اولانكز »
مأثمه کی حدیث شریفده « یون نوع بشره صالح بر دین عمومی
قابلیتی حائر اولان بدینك غایه کالی اشراپ ایتکدهدر .

الحاصل اقدیلر ، مسلمانانق وضع ایتش اولدینی دساتیر مساوات
واحوتله ، اراضی و قومیت حدودلرینی خارق العاده بر سهولتله مص و باع
ایتمك خاصه سنی حائر بر دین جلیلدر . شرق اقتصاده کی بر مسلمان
آفرینانك انك مجهل بر کوششندکی مسلمان قرماننی کندیسبیلله
هر وجهله مساوی طانیدینی کی ، بوتون عباد اللهی ده قارداش اتخوذ
ایتمکدن ، اولنری ده قارداش طانیقدن ابا ایتز . بناء علیه حقوق
بشر نظامنامه سنی تصویره داه دونه قدر جراتیاب اولامیان اوروبا
فلاسفه سنك خلیالارینی آئیده ساحه حقیقه جیتار احق مبادی وارسه ،
نور حقیقتی تا اون اوج عصر اول اشراق ایدن مبادی اسلامیهدر .
بلا تفریق دین و مذهب ، بلا تفریق جنس و قومیت بوتون بشریتك
قارداش اولدینی ، بوتون انسانلرك نظر حقوقده مساواتی ادعا ایدن
مبادی علویهدر .

اقدیلر ، دین اسلام بشرک تکاملنی استهداف ایتدیکی ایچین
بناسنی « توحید » اساسی اوزرینه قورمش و بو وحدتك بوزولماسی
واجتماعی تکامل و موفقیتك حصوله کله بیلمسی ایچین وحدت سیاسیه یی
اساس کوسترمشددر . اسلامك عباداننده بیله جمعیتك تکاملی اساسی
مندمجدر ، بوتون عبادات اسلامیه خالقنه تعبد و انقیاد ، مخلوقات شفت
و مواسات کی اخلاقیات و مضویاتدن باشقه ملت اسلامیه نك تأسیس
جمعیت و تأمین وحدتنه ، توحید قوت و اعلائی شوکتته معطوف

اساساتی ده محتویدر . دینك ، عباداتك بوتون حکامنده کی روح ،
جماعته ، وحدته سوق ایتك ، تکامل بر جماعت ، قوتلی بر جمیت
میدانه کتیر مکدر .

۸ - مسلمانلقد حریت شخصیتك حقوق طبیعیهدن اولسی .
اقدیلر ، مسلمانانك فطری ، طبعی بر دین اولدینی کوسترن
اساسلردن بری ده حق حریتك انسانلر ایچین طبیعی و ضروری برحق
اولدینی تقریر ایله مش اولسیدر . دین اسلام ، فطرة حر طوئان انسانك
حریت وجدان ، حریت افکار ، حریت کلام ، حریت تحریر ،
حریت حرکت ، حریت تدریس و سنی صلاحیت نشریه سنی برحق
ضروری اوله رق تقریر و تأیید ایله مشدر . حیات و سعادت بشریه نك
یکانه واسطه سنی اولان « حریت انسانیه » یی مسلمانانق ، هر انسانك
حقوق ذاتیه و طبیعیهدن صایمشدر . باشقه لریك حقوقه تجاوز
ایتمك ، حسبانی رنجده ایله مملك شرطیله هر انسان حر در ، دیله دیکی
کی دوشمشدر ، دیله دیکی کی سویلر ، ایسته دیکی کی حرکت ایدر .
اروپاچه آنجق اون بدنجی عصره دوشور انسانلره - اوده حقیقی
و عمومی دکل - بخش ایدلشن اولان بو حقل مرآت انسان ایچین ازلی وابدی
برحق اولدینی دین اسلام اون دوت عصر اول بیلدر مش ،
بونك بوتون انسانلره عام شامل اولدینی قبول ایلتمشددر .

۹ - تکامل فردی و اجتماعی - خادم اولان هر تورلو اسبابه
توسلاک مسلمانلقد برحق ضروری اولسی . دین اسلام ، فطری
ابر دین اولدیندن فطرة مستمد تکامل اولان انسانلرك فردیتی تکامله
عائد بونان هر تورلو اسباب و وسائطه توسل ایتدینی ، تحریر سعادت
برحق ضروری ایلتی اوزره قبول ایتشددر . اجتماعی تکامله عائد
ولانلر ده بویله . بونك ایچین فردی و اجتماعی تکاملی احضار ایلدن علم
و معرفت تحصیل بوتون افرادینه فرض قیلمش ؛ بو اوغورده انك
کوچ سیاحتلره قائلانق ، حکمت و حقیقت نروده بولنور و کیمك
طرفدن سویلنر سه آلمق لازم کلدیکنی بیلدرمشدر . بو اوغورده اولنری
مرتبه شهادته یوگستمشدر . ینه بونك ایچین درکه اسلامیتده طلب
معینت و ازدواج فرض ، رهبانیت ممنوعدر . چونکه طلب معیشته
تکامل اقتصادی ، تأهل و ازدواجك فرض اولمسیله ده تکامل اجتماعی
تأمین اولیور . مسلمانلقد زکاتك فرض اولسی ده تکامل اقتصادی
و اجتماعی ایله علاقه دارد .

۱۰ - قرآن کریمك ، معاملات دنیویه نك تنظیمه مدار اوله حق
مبادی یی محتوی اولسی .

اقدیلر ، دین اسلام اعتقاده ، اخلاقه ، شریعته ، احکام و معاملات
انسانیه عائد بالجمله مبادی یی تقریر ایدرك جزئیات و فرعیات ، ایجابات
زمان و مکاه کوره ، کتاب اللهدن و سنت رسول اللهدن استنباط ایتك
قدرتی حائر بونان اهل اجتهاده ترك ایتشددر . اسلامك تقریر ایلدیکی

بودن سایر کلیه هر عصر ایچین قائل تطبیق بر د-توردر . بومبادی
اساسیه دارنده هر عصرک ایجاباته ، هر قومک احتیاجاته کوره
یکیدن احکام و قوانین وضع اولتور . اسلام ، مبادی بی تمین ایتمش ،
اونلردن استباط فروغانی بزه برافشدر .

مثلا : قرآنک تقریر ایلدیکی مبادی اساسیه به نظر آ بر دولتک ،
بر حکومتک اساسی ایکیدر : اماناتی ، وظائفی اهلله تودیع ایتک ؛
بین الناس عدل ایلله حکم ایلهمک . بر اسلام حکومتی بویکی اساس
وزریته مؤسس اولملی در . بویکی اساس هاکی شکل حکومتله
تأمین ایدیلرسه اوشکل مشروعدر . بوزاری تأمین ایتمین شکل
حکومت هر به اولورسه اولسون غیر مشروعدر .

قرآن کریمک کلی و عمومی اولان دستورومبادی بی تقریر ایدوبده
جزئیاتی ارباب اجتهاده ترک ایتمش اولمسی ده دین اسلامک هر عصرده
کلن انسانلرک احتیاجات مادیه و معنویه لرینی تأمینه کافی بر دین فطری ،
بر دین طبیعی و عمومی اولدیفنی کویترن بر اهین حسیه و قطیه دن در .
بوتقطه ده ، مسلمانلق ایلله خرسستیاللق یکدیگرندن آریلیر . عائد
خرستیانییه کوره عهدعتیق و عهد جدید ناملرله معروف اولان
تورات و انجیل ، بوتون جزئیاته وارنجویه قدر هرشیئی محتوی در .
بونک ایچین درکه بوکتابلرده صراحة موجود اولیان شیلره ایمان
ایلدیلر . قالیه کی بعض ارباب علمک کلیسا طرفدن احراق بالئار ایلله
محمکوم اولمسی هب بوعقیده به مخالف حرکتده بولونملرندن ایلری کلشدر .
۱۱ — مساحه دینی و حریت مذهبیته نک اصول اسلامیه دن اولمسی .

افندیلر ، دین اسلام ، مساحه دینی و حریت مذهبه اساسی پک
صریح بر صورتده تقریر ایلهمش ، غلوفی الدین دن منع ایلهمشدر .
ایشته بوده اسلامک فطری و طبیعی بر دین اولدیفنی کویتریر .

۱۲ — حریت وجدانک اساسات اسلامیه دن اولمسی .
اسلام فطری بر دین اولدیفنی ایچین درکه : هیچ بر کیمسه به
ناشقه ستمک عقیده و وجدانته تحکم حققی و یرمه مش ، حریت اعتقاد
و وجدانی بر اساس اولهرق قبول ایلهمشدر . بونک ایچین درکه :
مسلمانلر ، بوتون ادبانک ، بالجمله مذاهب و مسالکک ، بالعمم اقوامک
خلافت اولهرق حریت وجدانییه رعایت ، معتقداته حرمت و علم
ساحه ستمده مناقشات دینی و مذهبییه میل و محبت ایتمشلردر .
دی به بیلیرزکه ، حریت مذهبی و اعتقادیه خصوصنده اسلام ،

بحق ، عالم خرسستانییه رهنا اولمشدر . مسلمانلق بو اساسی تقریر
ایتمش اولدیفنی ایچین درکه : هیچ بر قومه ، هیچ بر ملت دینده اولان
مخالفتلرندن طولانی بغض و عداوت . اسلامک ، اونلره قارشی حرب
آخیق مسلمانلرده تجویز ایدیلهمشدر . مسلمانلرک ، کندیلرینی
بوزلرندن چیقارمق ، دین و اخلاقلرینی افساد ایتک ، طالع لردن جدا
دوشورمک ایلنده اولیان هرهانکی بر قوم ایلله عدل و مساوات

دارنده قردهش کی کچملری اوامر قرآنییه مقتضاسندن در . شو
ایکی آیت کریمه بوخصوصده مسلمانلر ایچین الک بویوک قانون در :
« جناب حق سزکه دین محاربه سی ایتمینله ، سزی یوردلریکزدن
چیقارمایلرله قارشی ایللکه ، عدل ایلله معامله ایتمکدن سزی نهی
ایتز ، جناب حق عدل ایلله حرکت ایدیلری سوز . لله سزی انجیق
اوکیمسهره قارشی دوستلق کویترمکدن نهی ایدرکه : سزی همکشلر .
یکزدن چیقارمش و چیقاریله کزه یاردیمه بولونمشدر ؛ بویله لرینه
دوستلق کویترنلر یوقی ، ایشته اونر ظالمدرلر [۱] ،

افندیلر ، انسانیت ایچین پک مهم اولان حریت وجدان و حریت
اعتقاد ، مسلمانلرک تقریر ایلدیکی شکل صحیحده هیچ بر دین و مسالک
طرفدن تقریر اولونمامشدر . ذاتاً عصر حاضرک اروپا و آمریکا به
منسوب بر حوق متفکرلری ده بوقانونک مسلمانلر طرفدن اوکرمه تیلدیکی
متعدد اثرلنده اعتراف ایتمکده درلر .

فی الحقیقه ، مدنیت حاضره حکومتلرنجهده حریت دینی و مذهبییه ،
پک چوق منازعات و محاربات شدیددن صکره ، بر اساس اولهرق قبول
ایدیلشدر . نقطه ، بونلرجه حریت دینی دن مقصود اولان معنا ، سیاست
داخلیه لرنده رؤسای روحانیته نک تأثیراتندن آراده یاشامق ، سیاست
خارجیه لرنده ایسه ضعیف حکومتلرک انحلال و انقسامی ایچین بودستور
سایه ستمده بر زمین مداخله بولمقدن عبارت در . بناء علیه بونده انسانی
و طبیعی بر ضایع موجود اولاماز .

افندیلر ، هرهانکی نقطه دن تدقیق ایدیلسه اسلامک فطرت بشره
استناد ایتدیکی کورولبور . بوتون احکام اسلامیه فطرت و طبیعت
بشریه اوینون در .

فطرت بشریه و احکام اسلامیه غرض و عوصندن سالم بر نفوذ
نظارله تدقیق ایدیلرجه آکلاشیلیرکه : طبایع و حوایج بشریه ایلله اسلامک
اواسر و نواهیسی آرمشده پک بویوک بر مناسبت ، بر تناظر و توافق واردر .
بوجهت ، حقیقی سهون بالجمله اروپا علماسنجهده اسلام اولونمقدده در .
اویله ایسه افندیلر ، قطیاً حکم ایدم بیلیرزکه : اسلام ، بر دین فطری
و طبیعی در ، بر دین نهائی در . بشریت ایچین لزومی ضروری کوریلان
« دین طبیعی » انجیق مسلمانلق اوله بیلیر .

ینه کال اطمینان ایلله دی به بیلیرزکه : بشرک ترقیات علمییه ساحه ستمده
آئتمده اولدیفنی هر خطره ، ادیان سائرده دن تبعاء و فقط بزم فطری
اولان دینزه بر تقرب در . ایش نهایت اورایه واره جق درکه ، اسلامک
الهی و فطری بر دین اولدیفنی بوتون عالم طرفدن اقرار ایدیلهمشدر .
جناب حقدن اوکومک بر آن اول حلولنی تضرع و نیاز ایدر و اوزون
سورن شوتصدیعا تمیدن طولانی صبریکزی توکتمه مک ایچین سوزیه
بوراده نهایت و یرمک ایتترم .

[۱] قرآن کریم .